

sanctificandi : sed non adoratur ut Deus, alioqui etiam Hebrei idololatre fuissent, qui arcam Domini lignae adorabant; id que faciebat Propheta monente Psalm. XCVIII. *Adorate scabellum pedum ejus, quoniam sanctum est* (1). Dices : ridiculum videtur salutare rem inanimam. Respondeo : id esse usitatisimum, in signum gratulationis etiam res inanimas salutare, ac si vivent, et sentient. Ita Nazianzenus orat, ad 450. Patres cum Episcopatu se abdicaret, vale dicit cathedra, templo, psalmodia, aliisque id genus rebus. Hieronymus, in epist. de obitu Pauli, describit salutatorem quam B. Paula, ad Bethlehem habuit, cum eam primum vidiit. Imo et Aeneas apud Virgilium in VII. Aeneidos Italiam salutat, cum eam primum ingreditur. Suntque ejusmodi exempla plane infinita.

Jam vero in ipsa Confirmatione prater cærenomiam essentialiæ ungendi, et signandi frontem crucei; adhibentur etiam aliae octo cærenomiae. Prima ut susceptor asdit, sicut in Baptismo, qui confirmandum offerat Episcopo. Estque hac cærenomia antiquissima, ut patet ex decretis antiquorum Pontificum, et Conciliorum, que citantur a Gratiano, 30. quest. 1. can. Si quis; et can. de his; et quest. 4. can. Si quis ex uno; et de Consecrat. dist. 4. can. in Catechismo.

Secunda, ut varie preces dicantur super confirmandos, et quidem cum manus impositione; quem ritum solum adversarii non reprehendunt.

Tertia, ut confirmato pax detur [ab Episcopo, in signum accepte gratiae] Spiritus sancti, cuius effectus est pax.

Quarta, ut confirmatum Episcopus manu leviter cedat, ut intelligat se contra ignominiam, et verba pro Christo ferenda, patientia præcipue armandum.

Quinta, ut fascia ligetur frons, tum ne Chrisma facile defluit, tum ut significet,

(1) Psal. XCVIII, 5. — (2) I. Joan. II, 27.

FINIS LIBRORUM DE BAPTISMO ET CONFIRMATIONE.

aceperiam gratiam diligenter conservandam, juxta illud I. Joan. II : *Uctionem, quam accipisti, maneat in vobis* (2). Sed in hac reservanda est Ecclesie consuetudo : alicubi enim ad septem dies frontis fascia conservatur, alicubi ad tres, alicubi continuo ablietur, et exciscatur. Chrisma a sacerdotibus, ut fascia opus non sit.

Sexta, ut ad septem dies non lavetur caput, seu frons. Cujus ceremonia meminit Hugo lib. II. de Sacramentis par. 7. cap. 6. Tertullianus lib. de Baptismo scribit a die Baptismi per totam hebdomadam Christianos lavacro abstinerre solitos : quod quidem faciebat non tantum ob Baptismum, sed etiam et fortasse præcipue ob Chrisma, quod eodem die dari solebat.

Septima, ut in Sabbato Pasche, et Pentecostes defur Confirmatio, quia videbilest iis diebus dari debet Baptismus, ut supra diximus. Hoc tamen tempore, quia ut plurimum non dantur simul haec Sacraenta, laudabilis est consuetudo multorum Episcoporum, ut in festis Pentecostes præcipue confirmatio, quia nimurum in eo festo data est prima Confirmatione a Deo sanctis Apostolis.

Octava, ut a jejunis defur, et accipiatur confirmatione; de qua re extant canonæ Conciliorum, apud Gratianum de Consecrat. dist. 5. can. Ut jejuni, et can. Ut Episcopi.

Ad hæc omnia Kemnitius addit pag. 323, mirum esse cur Pontifici malint has suas cærenomias, quam examen puerorum, professionem fidei, et adhortationem; ac trage quæritur, a nobis ista omnia rejici, nec patet nos velle ultam emendationem. Sed sunt ista omnia verba otiosa. Nos enim nihil horum rejicimus, sed volumus omnia fieri suo loco, et tempore; nec patimur nobis eripi Sacramentum a Christo institutum, et cærenomias a Patribus traditas prætextu examinis puerilis. Ac de Sacramento Confirmationis satis dictum est.

INDEX

LIBRORUM ET CAPITUM QUÆ IN HOC VOLUMINE CONTINENTUR

QUINTA CONTROVERSIA GENERALIS

DE MEMBRIS ECCLESIE.

LIBER III.

De laicis sive secularibus.

- Cap. I. Ordo totius disputationis.
- II. Proponitur prima questio : An politica potestas sit bona, et Christianis licita.
- III. Ex Scripturis asseritur politicus Magistratus.
- IV. Idem asseritur exemplis Sanctorum.
- V. Idem asseritur ex fine principatus.
- VI. Idem asseritur ratione ducta ab efficiente.
- VII. Idem asseritur ex antiquitate.
- VIII. Principatum sive dominium in impiis esse posse.

- IX. Proponitur quæstio de potestate magistratus.
- X. Prima propositio : Licet christiano principi leges condere.

- XI. Secunda propositio : Lex civilis non minus obligat in conscientia, quam lex divina, etiæ minus firma et stabilis sit hec, quam illa.

- XII. Tertia propositio : Judicia publica exercere non est illicitum Christianis.

- XIII. Quarta propositio : Licet christiano magistratu gladio punire perturbatores publicæ quietis.

- XIV. Licere Christianis aliquando bella gerere.

- XV. Quot sint, et que justi belli conditiones.

- XVI. Licere bellum gerere Christianis contra Turcas.

- XVII. Ad magistratum non pertinere iudicium de Religione.

- 5 XVIII. Ad magistratum pertinere defensionem Religionis. 33
- XIX. Non posse conciliari catholicos cum hereticis. 35
- XX. Libros hereticorum abolendos esse. 37
- XXI. Posse hereticos ab Ecclesia dannatos temporalibus penitis, et etiam morte multari. 41
- 5 XXII. Solvuntur objectiones. 44

SEXTA CONTROVERSIA GENERALIS

DE ECCLESIA PATIENTI.

PREFATIO.

LIBER I.

De Purgatorio.

- 10 Cap. I. De nomine Purgatorii. 51
- 15 II. De erroribus circa Purgatorium. id.
- III. Purgatorium esse probatur ex Scripturis Testamenti veteris. 55
- 16 IV. Purgatorium esse probatur ex Testamento novo. 60
- V. Probatur iterum ex Testamento novo. 61
- 17 VI. Probatur tertio ex Testamento novo. 69
- VII. Probatur quarto ex Testamento novo. 72
- 20 VIII. Probatur quinto ex Testamento novo. 75
- IX. Asseritur Purgatorium testimonis Conciliorum. 77
- 21 X. Asseritur Purgatorium testimonis Patrum Graecorum et Latinorum. 79
- XI. Idem asseritur ratione. 83
- XII. Solvuntur argumenta ex Scripturis. 85
- 23 XIII. Solvuntur objectiones ex Patribus. 89
- XIV. Solvuntur objectiones ex ratione de prompte. 90
- 21 XV. Purgatori confessionem ad fidem catholicam pertinere. 94

INDEX

- LIBER II.**
- De circumstantiis Purgatorii.*
- Cap. I. De personis quibus Purgatorium convenient. 166
 II. In Purgatorio non posse animas meritorum peccare. 167
 III. Solvuntur objections. 168
 IV. Animas in Purgatorio certas esse de sua eterna salute. 169
 V. Solvuntur objections. 170
 VI. De loco Purgatorii. 171
 VII. Situs post hanc vitam aliquis locus pro animabus justis praeter Cœlum et Purgatorium. 172
 VIII. Num ex receptaculis suis animæ defunctorum egredi valeant. 173
 IX. De tempore quo durat Purgatorium. 174
 X. Qualis sit Purgatorii pena. 175
 XI. Ignem Purgatorii esse corporeum. 176
 XII. Sciri non posse quomodo ignis corporreas animas urat. 177
 XIII. An in Purgatorio torqueantur animæ a Demonibus. 178
 XIV. De gravitate penarum. 179
 XV. Suffragia Ecclesie definitus prodesse. 180
 XVI. Quo sim genera suffragiorum. 181
 XVII. Quis possit animas juvare. 182
 XVIII. Quibus prosint suffragia. 183
 XIX. De funere. 184

SEPTIMA CONTROVERSIA GENERALIS

DE ECCLESIA TRIUMPHANTE.

- PREFATIO.** 133
 Ordo disputationis. 139
- LIBER I.**
- De beatitudine et canonizatione Sanctorum.*
- Cap. I. Argumenta hereticorum, quibus illi probare nituntur Sanctos nondum esse beatos. 141
 II. Animas Sanctorum jam nunc frui Dei visione demonstratur testimonio Ecclesie. 144
 III. Idem Scripturarum testimonii demonstratur. 145
 IV. Eadem veritas ex Græcis Patribus confirmatur. 151
 V. Idem probatur testimonialis Latinorum. 155
 VI. Idem confirmatur rationibus, quæ tam in Scripturis fundamentum habent. 160
 VII. Sanctos recte ab Ecclesia canonizari. 162
 VIII. Cujus sit Santos canonizare. 163
 IX. Credendum esse Pontifices non errare in Sanctorum canonizatione. 164
 X. Sanctos non canonizatos privatum posse coli, non publice. 165

- XI. Proponitur questio de cultu Sanctorum cum argumentis adversariorum. 166
 XII. Explicatur sententia Catholica. 167
 XIII. Asseritur argumentis sententia Catholicæ. 168
 XIV. Solvuntur argumenta initio proposita. 174
 XV. Proponitur controversia de invocatione Sanctorum. 176
 XVI. Detegeuntur aliquot fraudes et mendacia hereticorum. 177
 XVII. Quomodo Sancti invocandi non sint. 178
 XVIII. Sanctos pro nobis orare. 179
 XIX. Sanctos esse invocandos. 183
 XX. Solvuntur argumenta adversariorum. 188

LIBER II.

De Reliquiis et Imaginibus Sanctorum.

- Cap. I. Proponuntur argumenta contra cultum Reliquiarum. 199
 II. Detegeuntur meadacia Centuriatorum. 200
 III. Asseritur veritas et probatur. 202
 IV. Solvuntur argumenta adversariorum. 209
 V. De nomine Imaginis et Idoli. 212
 VI. De principibus iconomachorum. 214
 VII. Littere imagines et facere, et habere. 216
 VIII. Non esse prohibita imagines Dei. 218
 IX. Imagines in templis recte collocari. 222
 X. Imagines utilies esse etiam extra historiam. 227
 XI. Proponitur questio de cultu imaginum, cum argumentis adversariorum. 229
 XII. Imagines Christi et Sanctorum recte colli. 230
 XIII. Solvuntur argumenta adversariorum. 236
 XIV. Solvitur argumentum secundum. 240
 XV. Solvitur argumentum tertium. 243
 XVI. Solvitur argumentum quartum. 245
 XVII. Solvitur argumentum quintum. 246
 XVIII. Solvitur argumentum sextum. 247
 XIX. Solvitur argumentum septimum. 248
 XX. Proponitur questio : quo genere cultus imagines sint honorande. 247
 XXI. Imagines per se et proprie colendas. 248
 XXII. Non esse dicendum imaginibus deberi cultum latræ. 249
 XXIII. Imagines Christi imprope vel per accidentem possunt honorari cultu latræ. 250
 XXIV. Imagines per se et proprie non esse colendas eo cultu, quo exemplarum ipsum colitur. 251
 XXV. Quo genere cultus adorentur imagines. 253
 XXVI. De adoratione Crucis. 254
 XXVII. De Cruce vera Domini. 255
 XXVIII. De imagine Crucis. 259
 XXIX. De signo Crucis. 262
 XXX. Solvuntur objections hereticorum. 264

INDEX

LIBER III.

- De iis rebus, quibus superna Hierusalem ab Ecclesia in terris peregrinante colitur.*
- PREFATIO.** 267
 Cap. I. De erroribus circa templo. 268
 II. An templo sint erigenda. 268
 III. De forma. 269
 IV. De fine. 270

V. De dedicatione et consecratione Ecclesiæ.

VI. De ornato templorum. 280

VII. De benedictionibus aquæ, salis, cincrum, cerei, etc. 295

VIII. De peregrinationibus. 298

IX. De votis que nunquamptant Sanctis. 303

X. An sunt festi dies a Christianis celebriandi. 306

XI. De Dominica die. 308

XII. De Pascha. 310

XIII. De Pentecoste. 314

XIV. De Septuagesima et sequentibus Dominicis. 317

XV. De reliquis festis Domini. 318

XVI. De festis Sanctorum. 319

XVII. De Vigiliis. 322

- XII. An definitio Sacramenti univoce conveniat Sacramentis legis veteris et novæ. 357
 XIII. Solvuntur argumenta Kemitti. 359
 XIV. Refelluntur definitio Lutheranorum. 360
 XV. Refelluntur definitio Anabaptistarum et Zwinglianorum. 366
 XVI. Refelluntur definitio Calvinii. 368
 XVII. Refelluntur argumenta adversariorum. 372

CONTROVERSIA TERTIA.

De Causis Sacramenti.

- XVIII. Sacra menta componi ex rebus et verbis, ut materia et forma. 376
 XIX. Verbum, quod cum elemento Sacramentum facit, non esse concessionale, sed consecratorium. 379

XX. Solvuntur objections. 386

XXI. Res et verba Sacramentorum ita determinata esse, ut nihil addere, minuere, aut mutare licet. 390

XXII. De fine et necessitate Sacramentorum. 393

XXIII. Autorem Sacramentorum solum esse Christum. 397

XXIV. Ministrum Sacramentorum ordinarium non esse quilibet hominem etiam baptizatum. 400

XXV. Solvuntur argumenta Lutheri. 403

XXVI. Non requiri fidem, aut probitatem ministri, ut sacramenta esse possint. 407

XXVII. Requiri intentionem faciendi quod Ecclesia facit. 412

XXVIII. Solvuntur arguments. 416

OCTAVA CONTROVERSIA GENERALIS.

DE SACRAMENTIS IN GENERE.

PREFATIO. 325

LIBER I.

Qui est de natura et causis Sacramenti.

- Cap. I. De erroribus. 335
 II. De mendaciis, et calumnias adversariorum. 337
 III. Mendacia Philippi. 340
 IV. Mendacia Calvinii. 341
 V. Mendacia Kemitti. 342
 VI. Mendacia Tilemanni Heshusii. 344

LIBER II.

De effectu, numero et ceremoniis Sacramentorum

- QUARTA CONTROVERSIA.
- De effectu Sacramentorum.*
- Partitio hujus Controversie. 421
 Cap. I. Quis sit status questionis de efficacia Sacramentorum. id.

- II. Sententia hereticorum de efficacia Sacramentorum. 426
 III. Quod Sacra menta ex opere operato conferant gratiam ex Scripturis probatur. 428
 — Prima classis testimoniorum ex novo Testamento. 429
 IV. Secunda classis testimoniorum, vaticinia Prophetarum. 432
 — Figure Sacramentorum. id.

- V. Tertia classis argumentorum ex Conciliis. 434
 VI. Quarta classis ex Patribus Græcis. 435
 VII. Idem probatur ex Latinis. 436
 VIII. Sexta classis ex ratione. 438
 IX. Solvuntur objections ex Scripturis de promptæ. 441

CONTROVERSIA PRIMA.

De nomine Sacramenti.

- VII. Situs utendum nomine Sacramenti. 345
 VIII. De etymologia et notione mysterii et Sacramenti. 348

CONTROVERSIA SECUNDA.

De Definitione Sacramenti.

- X. Quid requiratur ad Sacramentum novæ legis constitendum. 351
 X. Possime Sacramentum propriæ definiti. 354
 XI. Quæ sit definitio Sacramenti. 355

X. Solvuntur objectiones ex Patribus.	443	NONA CONTROVERSIA GENERALIS
XI. Solvuntur objectiones ex ratione de- prompte.	445	DE BAPTISMO ET CONFIRMATIONE.
XII. Explieatur controversia de differentia Sacramentorum legis nowe et veteris.	452	LIBER I.
XIII. Explicantur sententia Catholicorum.	453	<i>De Sacramento Baptismi.</i>
XIV. Probatur, nullum Sacramentum legis nature aut scriptae, justificasse ex opere operato.	454	Argumentum et partitio disputationis de Baptismo.
XV. Idem probatur ex Patribus.	455	Cap. I. De nomine, definitione et partibus Baptismi.
XVI. Idem probatur rationibus Scriptura fundatis.	456	id.
XVII. Solvuntur objectiones.	460	II. De materia Baptismi.
XVIII. De Charactere.	461	III. De forma Baptismi.
XIX. De Charactere sententia Catholicorum.	469	IV. De necessitate et institutione Baptismi.
XX. Probatur Character ex Scripturis.	470	V. Quo tempore coperit Baptismus esse necessarius.
XXI. Idem probatur ex Patribus.	472	VI. De Baptismo sanguinis et flaminis.
XXII. Idem ostenditur ratione.	473	VII. De ministro Baptismi.
	475	VIII. De Baptismo infantium, contra Ana- baptistas.
CONTROVERSIA QUINTA.		IX. Solvuntur objectiones Anabaptistarum.
<i>De numero et ordine Sacramentorum.</i>		X. Quid sentiant adversarii de fide, que requiritur in Baptismo parvulorum.
XXIII. Quid heretici sentiant de numero Sacramentorum.	479	XI. Declaratur quae fides requiratur in Baptismo parvulorum, et refelluntur errores adversariorum.
XXIV. Ex Scripturis, et Patribus probatur veritas catholica de numero septenario Sacramentorum.	481	XII. Qui sint veri, aut falsi effectus Baptismi.
— Quod Baptismus sit Sacramentum.	id.	XIII. Quod Baptismus vero tollat peccatum.
— Quod Eucharistia sit Sacramentum.	482	XIV. Quod Baptismus non faciat homines impeccabiles.
— Quod Confirmatio sit Sacramentum.	id.	XV. Per Baptismum non liberari homines a servanda lege Dei.
— De Poenitentia.	id.	XVI. Per Baptismum non liberari homines ab obligatione legis Ecclesiastica.
— De Extrema-Uncione.	483	XVII. Per Baptismum non fieri irrita omnia vota.
— De Ordinii Sacramento.	id.	XVIII. Sola memoria Baptismi non posse dimiti peccata, que fiunt post Baptismum.
— De Matrimonio.	id.	XIX. De Baptismo Joannis, qui fuerint errores.
— Lotionem pedum non esse Sacramentum.	484	XX. Baptismus Joannis non fuisse Sacra- mentum idem cum Baptismo Christi.
XXV. Septem esse Sacraenta probatur ex posterioribus Conciliis et Doctoribus.	485	XXI. Baptismum Joannis non habuisse eamdem vim et efficaciam, quam habet Baptismus Christi.
XXVI. Idem probatur ex congruentibus.	487	XXII. Quod post Baptismum Joannis neces- sario perciplendus erat Christi Baptismus.
XXVII. Solvuntur objectiones.	488	XXIII. Solvuntur objectiones.
XXVIII. De ordine et comparatione Sacra- mentorum novae legis inter se.	492	XXIV. De ceremoniis Baptismi.
CONTROVERSIA SEXTA.		XXV. Ceremoniae ante Baptismum sunt duodecim.
<i>De ceremoniis Sacramentorum in genere.</i>		XXVI. De ceremoniis que Baptismum comitantur.
XXIX. De nomine, definitione, et partitione ceremoniarum.	494	XXVII. De ceremoniis, que sequuntur Baptismum.
XXX. De statu cause.	495	
XXXI. Explicatur et defenditur veritas.	496	
XXXII. Solvuntur objectiones contra ce- remonias.	504	

LIBER II.

De Sacramento Confirmationis.

Cap. I. De erroribus, et mendacis circa Sacramentum Confirmationis.	588
--	-----

II. Probatur ex Scriptura Sacramentum Confirmationis.	argumenta ipsorum contra veritatem.
III. Probatur veritas testimonis SS. Pon- tificum.	599 VIII. De materia Sacramenti Confirmationis.
IV. Idem probatur ex Concilii.	IX. Solvuntur objectiones contra materiam Confirmationis.
V. Idem probatur ex Patribus Graecis.	603 id.
VI. Idem probatur ex Latinis.	XI. De effectu hujus Sacramenti.
VII. Diluvuntur solutiones adversariorum ad Patrum testimonia, que sunt etiam	613 XII. De ministro hujus Sacramenti.
	617 XIII. De ceremoniis Confirmationis.

FINIS TOMI TERTII

